

HECE TAŞLARI

aylık şiir dergisi

107.on5ocak2024

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak fotoğrafı

ahmet efe

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak

armada/2 d blok nu: 6

onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

www.hecetaslari.com

hecetaslaridergisi@gmail.com

9. yıl. 107. sayı 15 Ocak 2024

ISSN 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- Tacettin Şimşek / Rubailer / 3
- Bekir Oğuzbaşaran / Şiir Gibi / 4
- Ahmet Urfalı / Kılıç / 5
- Mehmet Gözükara / İtiraf / 6
- Cihat Barış / Kilim / 7
- Hüseyin K. Ece /
Gül ve Bahtiyar Olmak / 8
- Kenan Yevuzarslan /
Mahpeyker – Nar Ehli / 9
- Mehmet Güneş /
Gün Akşama Yaslandı / 10
- Musa Serin / Türküler / 11
- Halil Atılgan / Göz ve Gönül Şairi
Adaşım Halil Soyuer / 12
- Həvva Nazim / Ay Aman / 16
- Kirman Rustemli / Darağacı / 17
- Emine Savaş / Gece Seheri Bekler / 18
- Yakup Gümüş / Gel Gayri / 19
- Hüseyin Kaya / Tayyib Atmaca ile
Şiir Yürüyüşü -9- / 20
- Metin Özarslan / VaZiyet / 24

Rubailer

Resimler Arasında

Tayyib Atmaca ve Kader Özaslan için

Bazen geçirirsiniz
fecirden resmi
Bazen de süzersiniz
fikirden resmi
Şair çıkarır önce
resimden şiiri
Ressam çıkarır sonra
şiiirden resmi

Palandöken'de Atmaca

Efsunlu şiirlerle
kanat açtığını
Yıldızları
sevdaya mekân seçtiğini
Dik başlı Palandöken'de
rüzgârlarla
Gördük
bu sabah Atmaca'nın uçtuğunu

Yoklama

Bir hazlı
gönüllerde vefa saklaması
Gündüz gece
beş vakitte gül koklaması
Tan vaktine yaklaşınca
başlar şimdi
Mescitte
meleklerin sabah yoklaması

Emanet Kalbim

Sen gel
üşüyen ruhumu yapraklara sar
Hoyratlara sar yavaşça
bozlaklara sar
İstersen eğer
kalbimi yıldızlara as
Olmazsa götür
ipekli kundaklara sar

Sızı

Farz et ki şiir masal roman
günce sızı
Dünya sızı sevda sızı
söylence sızı
Dünyanın öbür ucunda
bir can yansa
Duyman gerekir içinde
bir ince sızı

Korku

Ahenkte vezinde seste mahir derler
Bir gün bı kacaktır
evvel âhir derler
Şayet ara vermesem
şiir söylemeye
Korkum bu ki
bir gün
bana şair derler

● Bekir Oğuzbaşaran

Şiir Gibi

Birem birem biriktirdim
Hapan hapan dağıtamam
Damla damla damıtmışken
Döküp saçıp savuramam

Nokta, virgül, soru, ünlem
Özne, tümleç, nesne, yüklem
Şiir denen sırlı düzlem
Bulup bulup kaybettiğim

Dil içinde dil yaratmak
Seslerle, anlamla yatmak
Kırk bir çeşit bahar katmak
Kıvâmı tutturabilsem

Müzikle ikiz kardeş mi?
Su, toprak, havâ, ateş mi?
Ay mı, bulut mu, güneş mi?
Yağmur yağmur yağabilsem

Hangi dilde çiçek açar?
İnci, mercan, zümrüt saçar?
İnsanoğlu her dem nâçar
Beşikten mezara nâdim

Çizik çizik çiziktirdim
Yazdım, bozdum, düzelttirdim
Mükemmele eremedim
Hedefime varamadım

Sessiz, derin nehir gibi
Duygulaşmış fikir gibi
Duâ gibi, zikir gibi
Şiir gibi, şiir gibi...

● Ahmet Urfalı

Kılıç

Ahmet Yesevi'nin pir ocağından
Kutlu Türkistan'ın her bucağından
Mertlik yatağından er kucağından
Bir güneş misali doğar bu kılıç

Çifte su verilmiş Orhun suyundan
Devredilir şanlı Oğuz soyundan
Değişmeden gelen galip huyundan
Düşmanı meydana yığar bu kılıç

Aynı yiğitlikten Zülfikar ile
Her türlü övgüye değer bu kılıç

Ergenekon demirinden cevheri
Elde tutulurken dönülmez geri
Doğudan batıya binlerce çeri
Muzaffer olanı öger bu kılıç

Bilge Han'dan Alpaslan'a emanet
Yeryüzüne gelene dek adalet
Türk'ün yüreğinde olacak gayret
Kınına girmezse eğer bu kılıç

Çakan şimşegimiz gökte şavklanan
Zalimler üstüne yağar bu kılıç

Malazgirt'te Alpaslan'ın yoludur
Delice bir boran Türkmen yelidir
Nehirlerden taşan coşkun selidir
Önüne çıkanı boğar bu kılıç

Alp-Erenler aşka gelip coşunca
Zaferden zafere Hakça koşunca
Nazlı hilâl yüce dağdan aşınca
Gökyüzünden yıldız sağar bu kılıç

Miras bırakılır lâyük olana
Kötünün elinden ağar bu kılıç

● Mehmet Gözükara

İtiraf

Aşkın ocağının ateşi sönmez
Koru olur, külü olmaz sevdiğim
Akıllı olanlar, kapıya koymaz
Gönülse bir adım salmaz sevdiğim

Altında, gümüşte bir ayar olur
Seven sevdiğiyle bahtiyar olur
Sevip alamazsa ihtiyar olur
Sanma ki gün günü solmaz sevdiğim

Yâra tahsis etsen gönül köşkünü
Sen de anlar idin bülbül aşkını
Donar Ağustos'ta, terler kış günü
Hâlden hâle geçer, bilmez sevdiğim

Bu yolun yolcusu uyar şartına
Ona tesir etmez sazak, fırtına
Gamı kasaveti sarar sırtına
Akan gözyaşını silmez sevdiğim

Çok denedim yaram sargı tutmuyor
Seven sevdiğini hiç unutmuyor
Gözüm, kirpiğimi pek kurutmuyor
Bu işte ağlayan gülmez sevdiğim

Sakın sanma, her bir söze darılır
Gözden düşse, kırk bir yerden kırılır
Ne usanır ne de bıkar yorulur
Seven sevdiğinden yılmaz sevdiğim

Yaşanmadan inanılmaz, hâldadır
Gâhı çiçektedir, gâhı baldadır
Gözükara'm gece-gündüz yoldadır
Seninse aklına gelmez sevdiğim

● Cihat Barış

Kilim

Arif ol, tuzakları, cümle engelleri aş
Havaya, suya dokun, maviye çal bal eyle
Zarif ol, incinmesin, taşa şefkatle yaklaş
Her ümmiyi, âmâyı dile getir; lâl eyle

Akl-ı selim ile bak, gör sözdeki hikmeti
Düşür sırtından yükü, balya balya külfeti
Sendeki o asil sır, derin iz alâmeti
Derdini şifa bilip yaranı merhem eyle

Dost tezgâhında doku muhabbet kilimini
İlkbahar bil daima, merhamet iklimini
Hoş gör kimi kusuru, affa lâyıık kimini
Gönüller inşa edip insanı eşref eyle

Kuşlar uçsun özgürce, demindeyiz sabahın
Olmasın hiçbir zulme, arsıza eyvallahın
Tefrika şeytan işi, tevhid ise Allah'ın
Sarıl beşe, altıya, sevdâyı kâmil eyle

Meşale ol haneye, tütsün baba ocağı
Görülmesin menzilin ne ucu ne bucağı
Selahaddin kavlince yükselt yüce sancağı
Şiirler ek yeşersin, çölleri vaha eyle

● Hüseyin K. Ece

Gül ve Bahtiyar Olmak

Gölgesi suya düşen bir gülün hayranıyım
Kokusunu duyarım, sonra şiir yazarım
Gül üstüne, gülistan üstüne, gece gündüz
O an gül der ki ben gülistanın canıyım
Bir yanım düşünceli, sevinçli bir yanım
Bir günüm nevbahardır, bir günüm gelecek güz

Gecenin bir saati, sessiz, deniz kenarı
Bir yakamoz belirir dalgalar arasında
İçime damla düşer, heyecanım yükselir
Kardelen ve gül gibi karşılarım baharı
Ak bir müjde bulurum gecenin karasında
Yüreğe yeniden bir cemre, bir muştı gelir

Gölgesi suya düşen gülün hatırası çok
Bir baharı simgeler, bir de sevgili yâri
Sanırsın ki dili var, konuşuyor yürekten
Hâl diliyle, rengiyle; meramın hilafı yok
Gülle konuşanların kimdir en bahtiyarı
Sormayın, onu gördüm; ben bahtiyarım, zaten

● Kenan Yavuzarslan

Mahpeyker – Nar Ehli

Güldün ve güneş doğdu özün dillere destan
Mestane kılar baki sazın dillere destan

Ay parçası bir çehre düşer aklıma birden
Görsem ölürüm sanki yüzün dillere destan

Nar ehlini Cennette mekân açtı sanırsın
Hasret de güzel sende hüznün dillere destan

Afet gibi lutfunda dökülmüş de zarafet
Bel ince boyun selvi uzun dillere destan

Her ah bana bir başka şiir yazdırıyor yar
Talip şüara cümle sizin dillere destan

Aşk bahçeme bir cümle şiir bağladı zülfün
Tek sayfada mestetti cüzün dillere destan

Gökten nefesin düştü dilin saklıda Cennet
Nar olsa Kenan razı sözün dillere destan

Gün Akşama Yaslandı

Seneler peşpeşe gazel dökünce,
Yol kısaldı, gün akşama yaslandı...
Gurub ufuklara kandil yakınca,
Yol kısaldı, gün akşama yaslandı...

Gelen şafak değil, beyhûde kanma,
Semânın rengine sakın aldanma,
Gece, ak saçları kararır sanma,
Yol kısaldı, gün akşama yaslandı...

Zaman; ikindinin zevâl deminde,
Tükenen bir ömrün son döneminde,
Bitmeyen işlerin hesap ceminde,
Yol kısaldı, gün akşama yaslandı...

Tezkîr etsek tesbihâtın dilinden;
Çoktan geçtik "Sübhânallah" yılından,
"Elhâmdülillah"ın tuttuk elinden,
Yol kısaldı, gün akşama yaslandı...

Ömür kısılıyor, kaşlar uzarken,
Saç hazanda, sakal kışta gezerken,
Gönül ilkbahara mektup yazarken,
Yol kısaldı, gün akşama yaslandı...

Hayat yumağından yıllar söküldü,
Kulak ağırlaştı, dişler döküldü,
Hafızanın bile beli büküldü,
Yol kısaldı, gün akşama yaslandı...

Yaşlandıkça gençliğimi özlerim,
Tek gözlükle görmez oldu gözlerim,
Bedenimi taşıyor dizlerim,
Yol kısaldı, gün akşama yaslandı...

Eski mecâlimden eser kalmadı,
Kolda kuvvet, gözümde fer kalmadı,
Şimdi şikâyetsiz bir yer kalmadı,
Yol kısaldı, gün akşama yaslandı...

Gizli değil, âşikârdır ikrârım,
Sonbaharda filiz verir efkârım
Artık yaprak döktü hâtıralarım,
Yol kısaldı, gün akşama yaslandı...

Evim ıssız kalan bir otağ oldu,
Kuşlar uçtu; hâne, sessiz bağ oldu,
Düzler yokuş oldu, yokuş dağ oldu,
Yol kısaldı, gün akşama yaslandı...

Yıllar artık beni benden alıyor,
Sayılı nefesler hep azalıyor,
Yavaş yavaş göç davulu çalıyor,
Yol kısaldı, gün akşama yaslandı...

Sona yaklaştırır kalpteki ağrı,
Sılaya dâvettir yapılan çağrı,
Gurbette son mekân toprağın bağı,
Yol kısaldı, gün akşama yaslandı...

İnsan, "su misâli" geçip gitmede,
Ecel şerbetini içip gitmede,
Vakti gelen bir bir göçüp gitmede,
Yol kısaldı, gün akşama yaslandı...

"Azık için" mühlet veriyor zaman,
Güneş'i geceye seriyor zaman,
Ha gayret, durmadan eriyor zaman,
Yol kısaldı, gün akşama yaslandı...

Türküler

Elini kulağa atmaya gör/sen
Sevdanın burcuna konar türküler
Vuslata erince saçını ör/sen
Sevdayı gözlerle sunar türküler

Bazen sitem olur sevgi üstüne
Bazen hasret olur götürür düne
Bazen de kor ateş tutuşur sine
Yürekten yüreğe yanar türküler

Gün olur gezdirir bayırda bağda
Sevdaya mühürdür asırda çağda
Çözülür düğümler örülen ağda
Muhabbet yurduna iner türküler

Gezdirir köy, belde, kasaba, iller
Görünce Leyla'yı lâl olur diller
Hele birde hele sarınca beller
Gözlerde bir ışık, fener türküler

Bazen arkadaşdır börtü böceğe
Bazen de arıdır konar çiçeğe
Bazen kelebektir konar göceğe
Muhabbet bağında hüner türküler

Bazen nazlı nazlı döker gözyaşı
Bazen Şirin olur deldirir taşı
Ararken Aslı'yı doğrultsa başı
Yâd eder geçmişini sunar türküler

Bazen kaş altından şöyle bir bakar
Bazen de zülfünü yüzüne döker
Mendilleşir bar tutar halay çeker
Bazen yüreklere siner türküler

Yanakta gamzedir, yüzlerin çili
Bazen de dağlara atar mitili
Nağmeler yanıktır ağlatır dili
Bazen de buz keser donar türküler

Birden ilham verir kopuza saza
Nağmeler dizilir bahara yaza
Hele bir de hele yapılan naza
Sevdanın atına biner türküler

Saçları savrulur başın üstünde
Aydınlım "çığırır" taşın üstünde
Silerken terini kaşın üstünde
Seven yüreklere döner türküler

Göz ve Gönül Şairi Adaşım Halil Soyuer

Halil Soyuer, Balıkesir'in Havran ilçesinde 1921 yılında doğdu. Balıkesir Lisesi'ni bitirdi. Şiir yazmaya lise sıralarında başladı. İlk şiiri 1940 yılında 7 Gün Dergisinde yayınlandı. 1947 yılında bir bakanlıkta memuriyete atanarak Ankara'ya yerleşti. 1947 yılından kapatılıncaya kadar, Ankara Halkevi'nin Dil-Edebiyat kolu başkanlığını yürüttü. O yıllarda çok büyük ilgi gören şiir günlerinin yaratıcısı oldu. 1955 yılında memuriyetten istifa ederek gazeteciliğe başladı. Ankara'da yayınlanan birçok günlük gazetede muhabirlik, istihbarat şefliği, köşe yazarlığı, yazı işleri müdürlüğü yaptı. 1984 yılında Adalet Gazetesi istihbarat şefi iken emekli oldu.

1966–1969 yılları arasında Ankara'da aylık Çaba Sanat Dergisini 36 sayı yayınladı. Ülkemizde birçok sanat dergisinde şiirlerini ve yazılarını yayınlayan Soyuer evli olup üç çocuk, üç de torun sahibidir. Şimdiye kadar 140 şiiri ünlü bestekârlar tarafından bestelenmiş, çeşitli yarışmalarda birincilik alan Halil Soyuer, dünya şairleri kurultayında da Türkiye'yi temsil etmiştir. Memleketi olan Havran ilçesinde bir caddeye adı verilerek ölümsüzleştirilen Soyuer'in *Liman, Kin, Aylak İnsanlar Kenti, Kör Kuyu, Akşam Üstü, Anılarla Şairler Albümü, Gönül Dağları, Sonbahar Çiçekleri, Sorma Hiç ve Zaman Akıp Gidiyor* ve adını sayamadığımız 19 kitabı yayınlamıştır.

Ben adaşım Soyuer'i şiirleriyle tanıdım. Kendisiyle şahsen tanışmam Çukurova Üniversitesinde çalıştığım (1984–89) yıllarda gerçekleşti. Bir şairler şölenine davet ederek, merakıma mucip olan değerli dost, değerli insanı tanıma şerefine nail oldum. Adaşımı ilk gördüğümde, güzel dizelerin sahibi sanki o değilmiş gibi içimde bir kanaat oluştu. Görünüşe aldanmışım.

Zira Soyuer gerçekten "Alçak Gönüllü" prensibine uyan, bu konuda olanca gayreti gösteren, tek kelimeyle aranan bir gönül adamıydı. Teslim Abdal'ın "Engin söyle büyüklüktür, / Engin ol gönül engin ol" çağrısına riayet ediyordu. Belki, bu tespit ettiğim duygular beni kendisine yakın kıldı. Ayrıca Soyuer'in şiirlerinde kendimi buluyordum. O'nun şiirlerinde kendimi bulmam, alçak gönüllü oluşu, tanıdığım yıldan beri irtibatımızı devam ettiren köprüler oldu.

Kendi sesinden dinlediğim ilk şiiri beni adeta büyülemişti. Sanırım benim de adımın Halil olması

bu şiiri okumasını sağladı. Aynı muhabbette benim arzum üzerine lütfetti birkaç kez okudu.

*"Yokta noksan aranılmaz
Yasa budur var eksilir
Ne tükenir sırda insan
Ne insanda sır eksilir*

*Hayat denen şu varlıkta
Söz yücenin pazarlıkta
Ölürsek bir mezarlıkta
Üç metrelik yer eksilir*

*Elden ele renkten renge
Ölüm seldir can bir yonga
Ölürsek bozulmaz denge
Halil'lerden bir eksilir"*

Beni: "Yokta noksan aranılmaz / Yasa budur var eksilir" dizeleri çarptı. Soyuer bu iki dizeyle Lavaziye gibi bir kanun, bir prensip ortaya koyuyordu. Gerçekten de öyle idi. "Yokta ne eksilir ki..." Hep var olan tükenir. Şair Halil'i de var olan bir zerre kabul ederek dörtlüğü tamamlıyordu. "Gidersek bozulmaz denge, ancak bir Halil eksik olur, bu da hiçbir şeyi değiştirmez, etkilemez" diyordu.

O da "Ben senin derdini çekemem gönül" diyen Karacaoğlan gibi gönülden dertliydi. O'nun derdi çaresi olmayan bir dert değil, bütün seven gönüllerin derdiydi. O'nun derdi, gönüle âşık olanların derdiydi. Ve nitekim "Gönül Dağları'yla" bu derdini anlatmaya çalıştı herkese. Sonra da "Gönüle Teşekkür" etti.

*Nasıl sevmem seni nasıl hoş tutmam
Solmadı güllerim senin sayesinde
Sen koştukça güzellerin peşinde
Hoş geçti yıllarım senin sayende*

*İnsan bir sıcaklık arar dostunda
Herkes seni deli sandı sustun da
Ne sırma saçları dizim üstünde
Okşadı ellerim senin sayende*

*Ben de senin gibi bir derbederim
Hangi kıza borcun varsa öderim
Nere gitsen peşin sıra giderim
Kapanmaz yollarım senin sayende*

diyen ve gönülün sayesinde yollarının hiç kapanmayacağını, aşılmaz yolların tozlu yol olacağını, hatta Ferhat gibi, dağları dahi gönülün sayesinde delebileceğini, onun her şeye sahip olabileceğini açıkça ifade etmeye çalıştı. Böyle yüce duygular peşinde gezerken “Gönül Dağları’na” Ağustos sıcağında kar yağdırdı. Başındaki duman Ağrı’da, Süphan’da, Uludağ’da bile olamayacağını yanık bir şekilde ifade etti.

“Gönül dağlarıma kar yağdı yazın
Böylesi ne zaman nerde görülmüş
Ağrı mı Süphan mı Uludağ’da mı
Başımdaki duman nerde görülmüş.”

diyerek kendini yar yoluna adanmış kurban olarak teslim etmeyi en uygun çare seçti.

“Sevgi borcum peşin ödenmiş yare
Öyleyse gücenmek nedenmiş yare
Halil doğduğunda adanmış yare
Benim gibi kurban nerde görülmüş”

diyerek de kendisi gibi yar yoluna adanacak bir kurban daha bulunmayacağını ispatladı.

O, gün oldu dert dinledi, dert yandı. Gün oldu, sevdiğine seller gibi çağladı. Bin gül kokladı, birini göğsüne taktı. Bin kamış denedi, ancak birisini kendine yaren diye ney yaptı. Sonra vurdu gönül sazının teline;

“Üstüne dört mevsim sevgiler yağsa
Başın mutluluktan göklere değse
Bin gülden birisi takılır göğse
Ancak bin kamıştan biri ney olur

Bırak bakışların ben de uyusun
Sen tüm güzellerin fidan boyusun
Gönül kovanımın arı beyisin
Derler bin arıdan biri bey olur.”

diyerek gönlüne düşen güzeli en kutsal varlık olarak değerlendirdi, değer verdi. Hatta “Gönül kovanının arı beyine” verdiği kıymeti ifade etmek için:

“Yar sevmeyi hoş görmeli yasalar
Herkes sevsin buna layık iseler
El yanında sana bir şey deseler
Ya ölürüm ya da aklım zay olur” dedi.

O duygu pınarında Leyla’sını arayan Mecnun misali çöllere düştü. Susuzluktan dudakları kabardı. “Az gitti uz gitti-Dere tepe düz gitti”. Bir çeşme arıyordu. Kana kana, yana yana suyunu içecek. Ama her çeşme O’nu kandırmazdı ki. Zira O bin gülden birisini göğsüne takıyor, bin kamıştan birini seçerek ney yapıyordu. O’nun aradığı çeşme başka idi.

Olsa olsa o çeşme Yunus Çeşmesi olurdu ancak.

Nitekim O yılmadı. Hep aradı. Ayakları O’nu bir gün aldı götürdü Yunus Çeşmesi’ne. Görünce kendi de inanmadı “Yunus Çeşmesi” olduğuna. Hayal miydi, gerçek miydi? Gerçekti... Eğildi avuçladı suyu. İçti... İçti... İçti. Ama su kandırmıyordu O’nu. İçtikçe içesi geliyordu. Aklında dörtlükler sıralanmaya başladı.

“Dün gece Yunus’um girdi rüyama
Sanki kanatlıydı uçarken gördüm
Güllük gülistanlık orman içinde
Sevgi çeşmesinden içerken gördüm

Çevresi doluydu yaşlısı genci
Gönül gönüleydi yoktu bir sancı
Milyonlarca insanı yerli yabancı
Yunus’un önünden geçerken gördüm”

dedi. Dedi demesine ama hızını alamadı. Bir an bütün dizelerinin Yunus diye bağırıldığını, Yunus’um diye avazı çıktığı kadar haykırdığını düşündü. Yedi düvele, sevene sevilene, Yunus aşkını, doğruluğunu, dürüstlüğünü anlatmaya karar verdi ve yine vurdu gönül sazının teline;

“Sığmayan bir devsin yedi asıra
Yerin Cennet’tedir kabrin mesire
Yandım ateşine bakma kusura

Yunus’um Yunus’um
Miskin Yunus’um
Gönüllerde yanar ı ışık Yunus’um

İnsanı çağlarca başta götürdün
Gönüllere bağdaş kurdun oturdu
Tasavvuf yurdundan meyve getirdin

Yunus’um Yunus’um
Miskin Yunus’um
Eğriye büğrüye küskün Yunus’um”

dedi. Ama herkese Yunus’u tanıtamadığının ezikliğini hiçbir zaman atamadı üstünden. O, istiyordu ki: Eğriye büğrüye küskün olan Yunus’u herkes bilsin, O’nun gibi herkes doğru dürüst olsun.

Yunus Çeşmesi’nden hiç çıkmak istemiyordu. Fakat ne acı ki ayakları onu bir gün aldı götürdü. Ayaklarına sormadı, beni nereye götürüyorsunuz da diyemedi. Sonunu bekledi. Ayağının O’nu götürdüğü yer bir çocuk bahçesiydi. Ayağına, beni nereye götürüyorsunuz diye sormadığına sevindi. O’nu görünce bütün çocuklar etrafına toplandı. Kimi paltosundan, kimi bastonundan, kimi de ceketinden çekiyordu. Onlara hiç hayır diyemiyordu.

Kendisi de çocuk oldu. Onlarla kartopu oynadı, topaç çevirdi, şeker dağıttı, Yunus sevgisini anlattı. Baktı ki baş edemeyecek, hepsine birden seslenmeyi uygun buldu.

Onları hem sevdi hem de ders verdi.

*“Ben çocuğum yarınların
Yolunda izim olmalı
Büyüyünce yüzünüze
Bakmaya yüzüm olmalı*

*Güzel günler verin bana
Sevineyim kana kana
Gün gelince bu vatana
Diyecek sözüm olmalı”*

dedi. O'nun böyle demesi çocukların çok hoşuna gitti. Çocuklar “Keşke bütün büyük-lerimiz böyle olsa” dediler. Ama ne mümkün, O ak saçlı adam gibi, kim olabilirdi ki.

Ak saçlı dedeleri, çocukların üstüne güller, karanfiller serpti. Balonlar aldı. Fakat çocuklar bir türlü bırakmıyordu. Ak saçlı Dede; bir şarkı söylemeli ve onların gönlünü almalı diye düşündü. Düşündüğünü uyguladı. Yine vurdu gönül sazının teline.

*“İzmir benim Van benim
Şeref benim şan benim
Kars Erzurum Erzincan
Konya Ardahan benim*

*“Seneler kutlu bana.
Aylar umutlu bana
Her an haykırıyorum
Türk'üm ne mutlu bana”.
Cesaretim candadır.
Şöhretim dört yandadır
Benim asıl cevherim
Damardaki kandadır”*

dedi ve bitirecekti ki; bütün çocuklar hep bir ağızdan, “Hayır bitirme devam et” diye bağırıyorlar. O da kırmadı çocukları devam etti.

*“Tarihten eski yaşım
Her yerde diktir başım
Toplar can yoldaşımdır
Silahlar arkadaşım*

*Türk şu cihanda tektir
Uluslara örnektir
Türk'lüğün meşalesi
Asla sönmeyecektir”*

dedikten sonra, çocuklar yine bırakmıyordu. “Peki peki” dedi. “Burayı hep beraber koro halinde söyleyelim” diyerek gönüllerini aldı.

*“Seneler kutlu bana
Aylar umutlu bana
Her an haykırıyorum
Türk'üm ne mutlu bana”*

Dizeleri topluca söylendi. Sonra da çocukları kırmadan ayrıldı.

Dörtlükler durağında gezindi bir müddet. Ama içindeki hırs gittikçe büyüyordu. Gönlü ise alçaklarda, gittikçe küçülüyordu. Zira yar hançerini almış, gönlüne vur ha vur ediyordu. Ona da bir şey söyledi.

*“Hançeri aşkınla ey yar, gönlüm üzre vurma hiç
Öyle bir derde giriftarım ki halim sorma hiç
Ağladıkça gözlerimden kan gelir yaş yerine
Öyle bir derde giriftarım ki halim sorma hiç”*

diyerek giriftar olduğu dertlerle halinin perişan olduğunu, dertlerle arasının iyi olmadığını dile getirdi dörtlükler durağında. Belki de giriftar olduğu dert, bir bakış, veya bir çift gözden geliyordu. Zaten ne gelmişse başına gözden gelmişti. *Ne yapmalı* diye düşündü. Çaresizdi, zira göz kendisinde de vardı. Ve de her gün yeni güzeller, fidan boylar görüyordu. Zaten gözün göreviydi bu. Görmekti. Bakmaktı, bakışmaktı. Edemedi ona da bir şeyler söyledi. Yoksa gözün elinden kurtuluş yoktu...

*“Bakıştık gönül kandı
Gülüşüne aldandı
Işıklar sönüp yandı
Gözlerinde bu akşam*

*Issız تنها bir yoldum
Birden seninle doldum
Kadere teslim oldum
Gözlerinde bu akşam”*

diyerek, gözlere teslim olduğunu söyledi. Ama gözler yine bırakmıyordu. Gözdü bu. Zeytin tanelerine benzetti. “Cümle şarkılar yarım, gözlerinde bu akşam” dedi. Fakat çocukları kandırdığı gibi, gözünü kandıramadı. Gözde de kanacak göz yoktu zaten. Yunus derken, gönül dağı derken, çocuk ve göz derken bir de baktı saate “Vakit vangırdamıştı ki” Sonbaharda yaprakların dökülmesine gözü ilişti. Ama O, sonbahar yapraklarını asla görmek istemiyordu. Gönül de hayır diyordu... O zaman “yaprak diyeceğime çiçek derim” dedi. Gerçekten de öyle yaptı. Yaşadığı bütün sevgileri bir efsaneye benzeterek yine gönül sazını dillendirdi.

“Sevgi ekmek gibi su gibi aziz
Gönlümdür yollarda hıçkırınan iz iz
Şimdi dillerdeki efsane biziz
Çıktı Leyla Mecnun efsanelikten

Gençlik bir kuş misali uçtu ne fayda
Bir yıllık umudum bitti bir ayda
Bir de deli diye geçtiler kayda
Artık sicilliyim divanelikten”

dedi ve tescilli olduğunu teyit etti.

Karacaoğlan gibi “Sifat kocar amma gönül ko-
camaz, Döne döne teneşirin üstünde Yunmayınca
gönül yardan ayrılmaz” prensibine de uyararak Son-
bahar Yaprakları diyeceğine, neden “Sonbahar Çi-
çekleri” dediğini de doğrulamış oldu.

Elleri şakaklarında gönülü düşünüyordu sonba-
har çiçekleri arasında. Git başımdan diyecek oldu
bir an. Durakladı. Düşündü... Kendisi gönülü bı-
raksa, gönülün kesinkes bırakmayacağını biliyor-
du. Kafasını bir o yana bir bu yana çevirdi. Tekrar
git başımdan diyecek oldu. Ama ne mümkün. Öyle
bir gönül derdine düşmüştü ki, O’nu artık kendisi
de kurtaramazdı. Edemedi, çocukların gönlünü al-
dığı gibi, gönülün de gönlünü aldı. Başka çaresi de
yoktu zaten.

Çaresizliğini şu mısralarla ispatladı.

“Neylesem ki gönül seni
Bir verdiler bine saydın
Ben ne dersem olmaz dersin
Sözün vardı niye caydın
Gönül sen olmaz olaydın

Yar isterse bir gül hemen
Gonca olur sen de çimen
Duramazsın söylemeden
Yar sözünü emir saydın
Gönül sen olmaz olaydın

Aşkı aldın kucağına
Düştün derdin sıcağına
Yanıp duran ocağına
Yar taş attı kömür saydın
Gönül sen olmaz olaydın”

dedi ve kendisine sordu. Gönül nedir? Düşündü,
düşündü, düşündü. Gönül, benim dedi. O ben ki,
Karacaoğlan gibi şakıyan, Yunus gibi okuyan, şar-
kılara nağme, türkülere kaynak, yüreklere sevgi
serpen. O, işte benim. Ben gönülüm diye diye ağır
ağır yürüdü. Bir kasavet çökmüştü serine ki, O’nu
ayakları aldı götürdü bir türkü bahçesine. Silkindi
kendine geldi. Baktı ki orada Emrah’ı gördü. Ka-
racaoglan ise güzeller peşinde. Köroğlu Bolu Dağ-

larında geziniyor, Kerem de Aslı’nın düğmelerini
çözmekle meşgul. Tam yerine gelmişim diyerek
ulu bir ağaca sekilendi. İçinden, onlar gibi ben de
söylerim diye düşündü. Ama kıracağından korku-
yordu. Hatta birine senin adın Emrah’sa benim de
oğlumun adı Emrah’tır diyecek oldu, ama diyeme-
di. Zira onları kırma korkusu ağır basıyordu. Bir
içimi açabilsem, dökebilsem diye kıvrandı. Arif
olan anlar dedi. Oradan uzaklaşmak üzereydi ki,
“haydi sen de söyle” diye bir ses yükseldi. Önce hık
mık dediyse de kırmadı onları.

“Koşar telden tele dökülür saza
Ben beni söylerim türkülerimde
Özlem çağıl çağıl aşk yığın yığın
Ben beni söylerim türkülerimde

Gah Emrah olurum dert ile dolan
Gah bir Köroğlu’yum dağlarda kalan
Seyrani Sümmani Karacaoğlan
Ben beni söylerim türkülerimde

Değirmen değirmen dönen taş benim
Yaylalar içinde öten kuş benim
Vatan yüreğime oturmuş benim
Ben beni söylerim türkülerimde

Ezo Gelin hıçkırırken derdinden
Kalbim parçalanır orta yerinden
Sen de beni söyle bildiklerinden
Ben beni söylerim türkülerimde”
dizeleri nağmeleştirdi sazının tellerinde.

Etrafına bir sessizlik çöktü. Hata mı ettim acaba
diye düşündü. Emrah, Karacaoğlan, Kerem, Süm-
mani, Köroğlu “Ne hatası ne hatası sevmek hata
olur mu?” devam et diye bağırıyorlardı. O da devam
etti. Türkü bahçesinden, sevgi bahçesine, çocuk
bahçesinden, gönül bahçesine derken tam 83 yıl
geçti. 2004 yılında sevgi bahçesinde gezinirken Az-
rail onu 17 Ocak 2004 tarihinde alaşağı etti. Şiirle-
riyle devleşen Usta Şair Azrail’e teslim oldu. Kara
toprak onu da bağrına bastı.

O kendini istenilen ölçüde anlatamadı, seven
herkese tanıtamadı, ozanım diyenler bile tanıya-
madı O’nu. O göçtü gitti bu dünyadan eserleriyle
insanlık var oldukça, o da var olacaktır.

Onu bilenlere ne mutlu, bilmeyenlerin de canı
sağ olsun.

● Həvvə Nazim

Ay Aman

Xəzan gəldi bağça-bağa deyəsən,
Tək-tək solan gülləriymiş, ay aman!
Vərəq-vərəq yandırdığım ovucda
Ömrün-günün külləriymiş, ay aman!

Dəfələrlə arxasından vurulan,
Ruhum idi cəngə çıxıb yorulan,
Zaman-zaman, bölük-bölük qırılan,
Ürəyimin telləriymiş, ay aman!

Həvvə desin sözlərini bu başdan,
Ömür keçdi, çörək çıxdı sal daşdan.
Sığal çəkən saçlarıma yavaşdan,
Ötən günün əlləriymiş, ay aman!

● Kirman Rustemli

Darağacı

Rüstəm Behrudi'nin "Darağacı" şeirinə nəzira.

Mən sənə gəlmişəm bitirim zülmü
Axıtma göz yaşı nə mənə acı.
Heç kim arzulamaz belə ölümü
Çağır cəlladını ay darağacı.

Nədir ki günahım haqqdan qaçmışam?
Asi olmamışam yaradan kəsə.
Təki bircə kərə ağız açmışam
Günahın demişəm girərək bəhsə.

Axı nədən dözümlə məhv olur arzum
Dilimdə qıfillar kilidlənibdir
Yediyim bir tikə olubdur zoqqum
Mənim boğazımda söz bəndlənibdir.

Nə qədər can aldın bir-bir sayım mən?
Zülmün bitəcəyi yerdə imişsən.
Kəndirin züyükən necə qayım mən
Sən məndən də betər dərddə imişsən.

Bilmirəm kim qurub səni ucaldıb?
Başlardan nə qədər salmışan tacı
Ölümün nə qədər başı alçaldıb
Sən də asılırsan ay darağacı..

● Emine Savaş

Gece Seheri Bekler

Kınındaki çiçekler gelmedi nerde kaldı
Gece seheri bekler, seher bir derde kaldı
Ucundaki kördüğüm göğü siyaha boyar
Çözecek deli yürek eski bir serde kaldı
Hakikatin önünde benlikten perde kaldı

Mavi rengin buğusu denizlerde kaybolmuş
Aşkın tatlı ahûsu belizlerde kaybolmuş
Rengin beyaz halini unutmuş cümle yürek
Mana usulden firar remizlerde kaybolmuş
Ademin belagâtı genizlerde kaybolmuş

Kâf dağında aramak cüret denen illeti
Güya medeni zaman ziynet bildi zilleti
Gözler ruhsuz gönüller muhabbetten muzdarip
Anlamadı şuarsuz, cahil kafa mühleti
Kaybetti insanlığı, huzur denen devleti

Şimdi el yordamıyla yol alırken boşlukta
Ufkun bulanık rengi siyah-beyaz loşlukta
Yollar varmaz menzile, yolcu yolun garibi
Bülbüller niyaz etmez, ağlar alem kuşlukta
Uyandırmaz ölüm de irade sarhoşlukta

Cân nedir ahvâlimiz suret, siret karışmış
Kibleye adanan ruh ihtirasla yarışmış
Çek elini mihrabtan ey sen haddini bilmez
Kör aklının sözüyle doğu-batı ayrışmış
Bilemedim melanet Emanete karışmış

Yeniden taze şafak ufka başını koysa
Diriliş muştusunu bütün gönüller duysa
Yakışmıyor hilâle böyle boynunu bükmek
Ömrü ile son Nebi ilan etmişti oysa
Başı taşa koymalı eğer bedeli buysa

● Yakup Gümüş

Gel Gayri

Ortanca yaş ahir ömrün hazanı
Kapımıza kış gelmeden gel gayrı
Akrep soksun senle aram bozanı
Yarı mavi düş solmadan gel gayrı.

Sen gideli kozalaklar çam oldu
Kent büyüdü sağım solum dam oldu
Gözde bulut içim dışım gam oldu
Yanaklarım yaş dolmadan gel gayrı.

Deli gönül on dört yılı saydı oy!
Gök taşları binlerce kez kaydı oy!
Sevdamızı sağır sultan duydu oy!
Gönül denen kuş ölmeden gel gayrı.

Dünya fani kanununda ölüm var
Her cihette akla zarar zulüm var
Haccac'tan da daha beter zalim var
Celladımız "baş almadan" gel gayrı.

Dört mevsimde hatmi çiçek kokanım
Ela göze siyah sürme çekenim
İpek saça papatya taç takanım
Bir kademsiz eş bulmadan gel gayrı.

El çek tabip yara derin giz bende
Duman çıkar koysan döse buz bende
Çağlayanlar düşse sönmez köz bende
Kara bağıri şiş delmeden gel gayrı.

Tarifi zor sızılar var içimde
Her geçen gün aklar biter saçımda
Bilmem amma yakın sanki göçümde
Azrail'e tuş olmadan gel gayrı.

● **Konuşturan:** Hüseyin Kaya

*“Zamanede gazeli kimse almıyor Sabit
Güzellere verilen tuhfe-i selam gibi”
diyor şair. Üstelik divan şiirinin revaçta olduğunu
sandığımız yıllara ait bu beyit. Şiire biçimine göre
değer vermek ezeli bir hastalık mı bu coğrafyada?*

Kuşkusuz her devirde edebiyat muhitlerinde de çeşitli hastalıklar olmuştur. Sabit’in de asıl mustarip olduğu meşhurluk hastalığına yakalanma riski matbuatla birlikte sosyal ağların genişlemesi bu hastalıkta patlama yapmıştır. Sabit de buna göndermede bulunuyor.

Peki, o zaman biz de günümüzde revaçta olan serbest şiirin gidişatı ile ilgili şöyle diyebiliriz. Herkes bir şeyler yazıyor ama anlam ve bütünlük olarak birbirine o kadar zıt kelimelerle şairin karnının bile kabul etmeyeceği manada şiirler yazılıyor.

Türk edebiyatında 9 Aruz 24 Rubai kalıpları ve bu kalıplar içinde: Gazel, Kaside, Mesnevi, Murabba, Rubai, Tuyuk, Şarkı, Terkib-i Bend, Tercih-i Bend, Kıta, Müstezat türünde şiirler ve hece şiirinde sık kullanılan 7, 8, 11, 14’lü hece ölçüsü ve kendi içinde Mani, Semai, Koşma, Destan, Öğütleme, Güzelleme, Koçaklama, Taşlama diye sürer gider.

Önünüzde uçsuz bucaksız bir edebiyat arazisi hangi türden şiir ekersen ek, her birinin ayrı bir yazılışı ayrı bir dokunuşu vardır. Günümüz şairleri kahir ekseriyeti yukarıda bahsettiğim şiir türlerinin çok azının adını duymuş ama nasıl yazılacağını da bilmiyordur. İnsan bilmediği şeyin cahili olur derler ya maalesef cahilliklerinin farkında bile değiller. Türk şiirininin köklerine inmeden aruz ve hece şiirinden gıdalanmadan, “modern şiir” yazmaya çalışması âmâ olan bir insanın filii tarif etmesine benzer türden şiirler yazdığını söylesem ayıp etmiş olmam inşallah.

Sabit’in dizesine dönecek olursak şiir sadece,

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün

– . – – / – . – – / – . – – / – . –

kalıbıyla şiirler yazılıysaydı günümüz serbest şiirden ne farkı kalırdı. Gelecekte Türk şiirinin köklerine inmeden sadece serbest şiirlerle Türk şiirini değerlendirmeye çalışanlar ‘bu şiirler de tornadan çıkmış gibi birbirine benziyor’ diyeceklerdir kuşkusuz. Bunları söylerken elbette şiirin belli kalıplara hapsedilmesi tarafında değilim. Yukarıda kısmen de olsa bahsettiğim şiir türlerinden beslenerek kendi sesini/üslubunu oluşturmalı ki şair, biz ona şair diyelim. Kendi şiir

köklerinden beslenmeyen şairlerin şiirleri, şairinin ismini kaldırıp şiirleri alt alta ekleyip bir kitap haline getirdiğimizde üç aşağı beş yukarı bütün şiirler bir şair tarafından yazılmış hissi verecektir.

Şiirimizdeki bu serbest şiir hastalığı artık edebi zevkimizin önünü tıkamaya başladı. Ya da şöyle diyelim: Artık bu baraj ömrünü tamamladı. Bir örnek daha verelim: Günümüzde meyve, sebze ve tahıl ürünleri nasıl gdo’lu hale getirilerek hem vitamin değerleri düşürüldü hem de çeşitli hastalıklara davetiye çıkarılmaya başladı. Siz bunu edebiyata uyarlayarak sözün devamını söyleyebilirsiniz.

Her şeyin fitratının, doğallığının bozulduğu bir ortamda daha farklı bir deyişle naylonunun çıktığı bir çağda, “kullan at” düşüncesinin iliklere kadar işlediği bir dönemde şiirin de bu halde bulunması doğal o zaman ve böyle devam edecek belki de. Sizin ifadenizle kara kovan balın değerini yalnızca gerçek balı tadanlar bilecek ve görecek. Güncel şiir algısına fazla takılmamak ve işimizi yapmak daha yerinde bir tavır olmaz mı bu durumda?

Bilgi güçtür, beceridir aynı zamanda yapılan, yapılacak olan işin sorumluluğunu kabullenmek demektir. Bu bilinçle hareket ettiğimizde bilgi ve beceriyi de sadece kendimiz için kullanmak da doğru değildir. Bu bilgi ve becerimizi insanlığın hayrına olacak şekilde taşıyorsak mutlaka başkalarının da kullanımına açmak zorundayız.

Dünyada iyilik de kötülük de devamlı el değiştirerek başka insanlara aktarılır. İki karşı karşıya geldiğinde mıknaşın ters uçları gibi birbirlerini iterler. Eğer birbirlerinin bazı huylarını çekiyorlarsa da burada bir durup düşünmek gerekir. Muhafaza edilmeyen başkalarının paylaşımına açık olmayan bilgi, beceri, yetenek sadece araç olmak için kullanılır ve işi bittikten sonra da geri dönüşümü bile olmaz. Glikozun içine yeterli miktarda bal esansı damlattığında hem görüntü hem de tat olarak elbette balı andırabilir. Önemli olan sizin gerçekten bal mı yoksa glikozdan üretilmiş başka bir şey mi yediğinizdir. Bu artık sizin damak tadınıza ve midenizin kabullenmesi ile alakalıdır.

Güncel şiir algısına gelince, elbette takılmak gerek. En basitinden bir ayakkabı alırken derisinin gerçek mi suni mi olduğuna bakarız ona göre de imkanla-

rımız ölçüsünde hangisini alacağımıza karar veririz. Şahsi ihtiyaçlarımızın giderilmesinde en güzeline, dayanıklısına talip olmayı öncelerken bunu neden edebiyata uyarlayarak daha iyisini okumak, daha güzelini yazmak varken yetersizliğimizin önünü kapatıp laf ile peynir gemisi yürütmeye çalışıyoruz, öncelikle bunun sorgulanması gerekir.

Şiir yazar ya da yazacak olan kişinin öncelikle akademik anlamda şiirin içine girerek tarihten günümüze şiir coğrafyasını tanımadan şiir yolculuğuna çıkmaması gerekir. Çıkarsa ne olur? Körler körleri, sağırlar sağıları ağırlayarak geleceğe kalacak edebiyat metinleri arasında aradığımızı bulmak için büyük gayretler sarfetmek zorunda kalacağız.

Her insan, şair/yazar yaşadığı çağdan sorumludur. Eğer yaşadığı çağdan, gelecek çağlara aktarabileceği düşünceleri yoksa yazdıkları da karın gurultusundan başka bir şey değildir. Bu sorumluluk bilincini kullanmayan şair/yazarların eserleri ise bir kullanımlık malzemeler sınıfına dahil edileceklerdir.

Burada bazı arkadaşların günümüz şiirine dair kullandıkları ifadeler geliyor. Derler ki mealen: “Günümüzde teknoloji malum aldı başını gidiyor, kahve yerini cafeler aldı. Bahçelerin, bağların yerini parklar aldı. Ekonomi, sosyal medya, hız, AVM, ATM, metropol şiirimize girmeli zira doğal bir şey kalmadı.” Ve hatta derler ki: Hayatımızın ölçüsü yok, şiirimizin niye olsun.” Ben burada sadece aktaran kişi olarak bu savunmaya vereceğiniz cevabı rica ediyorum.

Kapitalizmin sunmuş olduğu her icat beraberinde bir kültürü de dayatır. Sizi hem bu kültürün canı hem kaportası etmek ister. Sunulan bu hizmetlerin arkasında birinci amaç maddi menfaat mı elde etmek yoksa insanlığın faydasına sunulan bir hizmetten yararlanmak mı? Asıl mesele burada çatallaşıyor. Söz konusu yenilikleri hayatımızın bütün sahalarında uygulamaya başlarsak sunulan hizmetin kölesi oluruz. Önemli olan bu hizmetlerden insani değerlerimizi aşındırmayacak derecede faydalanabiliyorsak güzel bir şey, değilse halimiz harap demektir.

Şiir, akıl ve kalbin terazinin iki kefeşi gibi tartarken birbirinin ibiğini gelecek şekilde tartılarak söylenirse şiir olur, değilse aklın putlaştırıldığı, her şeyin akılla çözülebileceği tezi üzerinden hareket ederiz insani erdemlerimizden yoksun et ve kemik yığını bir insan kalmamızdan öteye geçmez.

Batıda gönül/kalp kelimesinin bir karşılığı yoktur. Onlara göre kalp bedeninin içinde bir saat, bize göre ise hüznün, sevincin, hiddetin, şiddetin kumanda mer-

kezlerinden birisidir.

Şiir akla mı dokunmalı yoksa kalbe mi? Bana göre her ikisine de.

Bizler insan olarak aklımızı ve kalbimizi çok zaman mihenk olarak kullanırız. O zaman şöyle diyebiliriz: Akla ve kalbe dokunmayan şiir, şiir değildir. Şiir, öyle dolaşıma sokulan her kelime ile yazılmaz. Türkçeye sonradan monte edilen ya da bir başka kelimenin yerine ikame edilen kelimeler de şiirde aykırı durur. İsterseniz irticalen sonradan monte edilmeye çalışılan kelimelerden bir dördlük yazayım anlayabilirsiniz ya da size dokunursa buyurun dokunsun.

*Olanaksız aşklar absürt kompleksler
Ambiyans sözcükler konsensüs oldu
Benden okey aldı yeni trentler
İllegal acılar pozisyon aldı.*

Aha yeni kelimelerle bir dördlük, nereye nasıl dokundu orasını bilemem.

Şiirin ölçülüsüne de ölçüsüzüne de karşı değilim ama şiirin kendi içinde bir dil ölçüsü olmalı, bunun dışına çıktığınızda asıl ölçüyü o zaman kaçırsınız. Şair bir duvar örüyorsa briket bulamadığı yere tuğla, tuğla bulamadığı yere kerpiç, kerpiç bulamadığı yere de taş koyarak duvarı nasıl öremezse şiiri yazarken de birbirinden uyumsuz kelimelerle şiiri yazamaz yazar sa ne olur yazmasa daha iyi. En iyisi biz “açıp sandığı dökmeyelim pambığı”

Cemal Süreya “Folklor şiire düşmandır” diyor bir yazısında. Ne kadar tartışıldı orasını sevenleri daha iyi bilir. Aha benden de bir cümlecik: Kökü bizde olmayan, başka dilden dilimize geçip zaman içinde dilimizle kaynaşan kelimeler haricinde Türk diline uyumsuz her kelime şiire düşmandır.

Folklor Şiire Düşman yazısı ile Cemal Süreya'nın sonraki dönem şiirlerinde bir çelişki var ama burada başka bir soru geliyor aklıma. Ahmet Haşim hece ölçüsünü “köylü vezni”, Cenap Şahabettin ise “parmak hesabı” olarak nitelendiriyor. Ziya Paşa merhum ise önce halk dilini ve şiirini överken sonradan Harabat'ında halk şairlerinin şiirlerini “eşek anırması”na benzetiyor. Üçü de büyük şair muhakkak lakin bu tanımlar, ifadeler de büyük. Sizce bu şairlere bu sözleri söyleten ne olabilir?

Atalarımız “Eskisi olmayanın yenisi olmaz” demişler. Kendi şiir geleneğinizi tanımadan yeni (modern şiir) yazmaya çalışmak süt tozundan yoğurt yapmaya çalışmak gibi bir şeydir. Günümüzde halk şiiri olarak küçümsenen hece şiirinin elbette yüzlerce kötü örnekleri olduğu gibi bizi sarsan kendimize getiren yüzlerce güzel örnekleri de vardır. Elbette her şairin söylediği kendisini bağlar. Katıldığımız yönleri olur

ya da olmaz. Ben yine de iyi niyetle düşünerek söz konusu şairlerin kullanıla kullanıla yalama olmuş kafiye ve uyaklarla yazılan hece şiirlerini kastettiklerini zannediyorum. Burada önemli olanın üzüm yemek olması gerekirken bağcıyı dövmenin ahlaki olmadığına inanıyorum. Cemal Süreya'nın *Folklor Şiire Düşman* demesinin altında yatan gerçek maalesef yanlış anlamalara da sebebiyet verecek şekilde algılanmış ve serbest şiirin haricinde yazılan hece ve aruz ölçüsüne kapıların kapandığı şeklinde bir kanaat oluşmasına vesile olmuştur. Diğer üç şaire gelince yenilik adına söylemeye çalıştıkları muhakkak ama yeniliğin yani modern şiir kavramının içini doldurmaya yetmeyen söylemlerin "atma"dan tutmaya geçeceği de muhal gözükmemekte. Bütün bu tartışmaları gelenekten kurtularak yeni bir söylem geliştirmek için ortaya atıldığını geleneğe yaslanmadan geleceği kucaklama çabaları olarak görüyorum.

Muharrem Dayanç ile yapmış olduğumuz bir söyleşide Fazıl Hüsnü Dağlarca'dan naklederek şöyle der: "Bana birçok şair sormuştur, nasıl şiir yazalım? Dedim ki onlara, hâlâ da söylüyorum, Türkçede kullanılan on beş tane hece vezni vardır revaçta, otuz tane de aruz vezni vardır. Divan edebiyatını kuran aruz vezni. Elli defter al arkadaş; her deftere bir vezin yazacağım ben aruzdan ve heceden. O defteri o vezinle dolduracaksın. Hatasız, okuyacağım bir tek vezin düşüklüğü, kafiye düşüklüğü olmayacak. Sonra beraber oturacağız o defteri yakacağız. Sen şiire başlayacaksın."¹

O zaman buradan yola çıkarak şöyle diyebiliriz: Dağlarca'ya göre şair olma vasıflarını taşıyan ya da gerçekten şair olmak için çaba sarfeden şair adaylarına çok işi düşecek demektir.

Benim görebildiğim son elli yıldır serbest şiirin tüm barajları doldu. -Bu barajların kapaklarının artık açılma vakti geldi geçiyor- Edep ve estetik değerlerden yoksun, insana dokunmayan birbiriyle anlam ilişkisi olmayan, okunduğunda bir çağrışımı olmayan ya da ne manaya geldiği anlaşılmayan rast gele kelimelerle şiirler yazılıyor.

O zaman aklımıza şöyle bir soru takılır: Şiir anlaşılabilir için mi yazılır anlaşılabilir için mi?

Günümüzde gerek edebiyat dergilerinde yayımlanan/kitaplaşan şiirlerin çoğunda ya bir dize ya da bir kelime ancak gönlüme dokunuyor. Bunun böyle olmaması gerekir. Ya bende bir terslik var ya da şiirlerini okuduğum şairlerde.

Gerek hece şiirinde gerekse serbest şiirde kötü örnekleri vererek şiir medeniyetimi küçümsemeye kimsenin hakkı yoktur. Bunu derken elbette hece/aruz serbest tarzda güzel şiir yazarları bu kaidenin dışında tutuyorum.

¹Tayyib Atmaca, *Hece Taşları*, 29: 4, Kahramanmaraş, 2017.

Şiir tarihimize baktığımızda hece ve aruzla yüz yıllar boyu devam eden gelenekten Cumhuriyet'ten sonra peş peşe kopuşlar var ve sürekli şiirde yeni arayışlar var. Biçimsel olarak serbest tarzın benimsendiği çağlardayız. Bu durum sadece bizim edebiyatımızda değil, dünya edebiyatında da benzer bir seyre şahit oluyoruz. Şiirde söyleyiş, tarz arayışlarının bir gün sona ereceğine ya da yeniden geleneksel biçimlere dönüleceğine inanıyor musunuz? Bu kırılma, bu arayışlar devam edecek mi yoksa bir süre daha?

Hece ölçüsü millet olarak bizim ortaya koyduğumuz bir şiir türüdür.

Dîvânü Lügâtî't-Türk'te, Alp Er Tunga için söylenen sagu/ağıtdan bir giriş yaptıktan sonra konuşursak belki kavramlar daha iyi yerine oturur:

"Alp Er Tunga öldi mü
İsiz ajun kaldı mu
Ödlek öçin aldı mu
Emdi yürek yırtılır"

Bu şiir gönümüzde halen kullanılan (4+3=7) hece ölçüsüyle yazılan bir şiir. Bu kalıp yaygın olarak kullanılmasına rağmen daha sonraki yıllarda 8, 11, 14, 16'lı hece ölçüsüyle yaygın olarak kullanılmaya başlamıştır. Peki neden, 9, 10, 12, 13... heceli şiirler yazılamaz mı diye bir soru aklınıza gelebilir. Evet yazılabilir ama 1, 3, 5, 7, 8, 11, 14, 16 hece ölçüsünün dışına çıktığımızda şiirdeki ahengi yakalayamayız. Tabiri caizse notayı bilmeden devamlı mızrabı tele dokundurursunuz bu da hem sizin hem de dinleyenin kulağına kuru gürültüden başka bir şey akıtmaz.

Yukarıdaki örnekte de bahsettiğimiz gibi 8'li hece ölçüsü zaman içinde farklı ölçülerle denenerek şiirin hem ritmik akışını hem de ses ahengini yakalayarak günümüze kadar getirilmiştir. Bundan sonra daha farklı ölçüler denenir mi zannetmiyorum. Aynı şeyi aruz ölçüsüyle yazılan şiirler için de düşünebiliriz. Mesela ben hece ölçüsünün çok bilindik ölçülerinin tamamıyla şiirler yazdım ama aruz ölçüsüyle:

Gökyüzünden döndü kuşlar ufka çıplak gözle baktım

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün
kalıbının dışına çıkarak

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün

Feilâtün / Feilâtün / Feilâtün / Feilün

Feilâtün / Feilâtün / Feilün

Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün / Mefâilün

Mefâilün / Mefâilün / Feülün

Mefâilün / Feilâtün / Mefâilün / Feilün

Mef'ülü / Mefâilü / Mefâilü / Feülün

Mef'ülü / Fâilâtü / Mefâilü / Fâilün

Kalıplarını daha deneyemedim. Bu hem benim bilgi eksikliğimden hem de zamanında aruz ölçüsüyle

şiiir yazma devrinin kapandığı vehmimden kaynaklandığını itiraf ediyorum. Aruz kalıplarını da hece kalıpları gibi pekâlâ düşünebiliriz. O zaman şunu diyebiliriz: Hece de aruz da zaman içinde kendini yenileyerek günümüze kadar gelmiştir.

Biz şimdi bilgiçlik taslayıp “hece ve aruz ölçüsüyle yazılan şiiirlerin devri kapanmıştır” deme cüretini kendimizde görürsek geçmiş bir kalemde siler ve “Merdi kıpti şecaat arz ederken sirkatin söyler” durumuna düşeriz.

Kendi köklerinden beslenerek kendi kökünü tanımayan şair; ancak âmâ bir insanın fili tarif edişine göre şiiir yazar. Evet, Cumhuriyet ile birlikte şiiirde yeni arayışlara gidilmesi sonucunun geldiği noktaya bakarsak bir şiiir ne kadar anlaşılmaktan uzaksa “bu şiiir derin bir şiiir ama ben anlayamıyorum” safsatasının içinde buluruz kendimizi. Günümüz ya da daha önceleri yazılmış güzel serbest şiiir örneklerini elbette göz ardı etmiyorum ama bu güzel şiiirleri yazarların da en azından gelenekten beslendiğine inanıyorum.

Şiiir anlaşılmayacaksa bırakın şairin karnında kalsın.

Bir şair gerçekten şiiir yazmak için yola çıkacaksa öncelikle tarihten günümüze doğru akan şiiir ırmaklarını tanımalı, onların içinde yüzmeli, boğulma tehlikeleri yaşamalı ki ne söyleyecek ne yazacaksa ondan sonra işe koyulmalı.

Bu durum ne zamana kadar böyle devam edecek sorunuza gelince: Önce şair “ben”ini bir kenara bırakıp “benden önce bu vadilerden kimler geçmiş, bu yanıkılanan hoş sedalar kimin?” sorusunu kendi kendine sorduğunda tırmığın sapı alınının çatına değecek ve akli başına gelecektir.

Günümüzde şair sıfatıyla kimi metinleri ortaya koyan, kitaplar yayımlayan pek çok ismin maalesef aruzu geçelim hece ölçüsünü bile bilmediklerine ben de şahit oluyorum çoğu zaman. Bir şekilde yolu aruz, divan vadisine düşenler ise oradan imge, söyleyiş devşirme peşinde. Peki, bu kastı ya da düşmanlık nereden geliyor acaba? Yani bakıyoruz, Fransız, İngiliz hatta Japon şiiirine ait biçimleri öğrenme, uygulama çabasında olan şairler görüyoruz. Onları öz mayalarından uzak tutan şey ne olabilir? Yalnızca “moda” ile bunu açıklamak mümkün mü?

Konuşmalarımızın bir yerinde Valery’nin “Aslanın vücudu, yediği hayvanlardan mürekkeptir” sözünü söylediğimi zannediyorum. Yine bu cümleden başlayarak sohbetimizi sürdürelim. İnsan; yediğine, içtiğine, giydiğine gösterdiği özeni kendisini ifade edebilmesine katkı sunacak şekilde okumada ve yazmada gösteremiyor maalesef. Bilginin güç olduğunu

bilmeyen insan, bilgisizliğin kendisini nereye sürükleyeceğinden habersiz yaşar. Her insanın nasıl ki bir damak tadı varsa elbette gönlün de bir düşünce tadı vardır. Her milletin kendine özgü bir adab-ı muşeretini kanunları vardır. Bunun dışına çıktıkları takdirde kozmopolit bir hayat sürmeye başlarlar. Mesela bir eve misafir gittiğimizde -ev sahibi ayakkabımızla girmemizi istese bile- ayakkabımızı çıkarıp öyle içeri gireriz. Ayakkabı ile girmek istediğimizde de ev sahibini aşğılamış oluruz. Şairlerin çoğu Molla Kasım’dan habersiz kendilerini Yunus görüyorlar maalesef. Bu bütün şairler için elbette geçerli değil ama çoğu ‘ben yazdım oldu’ diyecek kadar bilgisizliğinin farkında bile değiller.

Şiiir türlerini elbette bilmek gerek, bilmeyen şair ne diye şiiir yazar onu da bilmem. Hece ölçüsüyle yazan bir şair, aruz ölçüsüyle yazanlara bön bön bakmamalı ama şiiirin de hakkını vermek zorundadır. Günümüzde hece ölçüsüyle şiiir yazarların küçümsendiğini hatta bu şiiirin modasının geçtiğini söyleyenlerin çoğunlukta olduğunu da biliyorum. Bu çoğunluğun hece ölçüsü deyince sadece ölçünün tutturulması, duraklarının nasıl olduğundan bile haberdar olmadıklarını söylemekte bir beis görmüyorum.

Bir şairin şiiirde ses akışını yakalamasının yolu geleneksel şiiirimizi tanımakta geçer. Şiiir gereksiz kelimeler ve laf olsun torba dolsun kabilinden kafiyelerle yazılmaz, bizzat duygu düşünce ile yazılır. Duygu ve düşünce birbirini beslemediği müddetçe de yazılan şiiir şiiir olmaz.

Günümüzde gerek edebiyat dergilerindeki şiiirlerle bakın gerekse çıkan şiiir kitaplarına sanki bütün kitaplar, şiiirler birkaç değişik tornadan çıkmış gibi birbirlerine ne kadar benzediklerini göreceksiniz. Fransız, İngiliz şiiirini bilmem ama Japon şiiiri (Hauki) bize biraz daha yakın 5, 7, 5 ölçüsüyle yazılan bu şiiiri varsın denesinler ama illaki ölçülü şiiir yazmak istiyorlarsa da hece, aruz, rubai kalıp ve ölçülerinde yazsınlar. Bizim şairler için şöyle demek lazım: “Ol mahiler ki deryalar içredir deryayı bilmezler”

Şair olmak için kendini paralayan söz konusu şairler bir gün kendi şiiir damarlarımızda kaynayan asil şiiirin mayasıyla mayalandığında asil şiiiri yazmaya başlayacaklar. İş kötü tarafı serbest şiiir diye her önümüze konan kötü örnekler geleceğe iyi örnekler olarak aktarılsa vay gele o kötü örnekleri bırakanların başına...

● Metin Özarıan

VaZiyet

Ömür iki gece bir gündüz imiş
Sonuna gelmeden anlaşılmayan...
Bir yol ki başından alişılmayan
Kolayı engebe zoru düz imiş...

Gün gelir ölürem bir garip yerde
İstemem olayım omuzlara yük
Ne dileğim fazla ne arzum büyük
Ne varsa gözümde aynı değerde...

Ağaydım hayatta baştan ayağa
Arzumdur ölünce basitçe bir sîn
En candan kardeşim benimle girsin
Uzatsın na'şımı kara toprağa...

Dinlerken her kulak huşu içinde
Okusun üstüme bir fem-i muhsin
Bakara, Fatiha, İhlas, Rad, Yâsin
Dökülsün ağızdan coşku içinde...

Meyyite duaya bin âmin desin
Üzülen, acıyan, susan, ağlayan;
Allah için saf tutan, el bağlayan
Kim varsa hakkını helal eylesin...

Nasıl bilirdiniz deyince imam
Yüreğine dokunduğum her kişi;
"Razıyız, sevapta olsun herk işi"
Der ise sürgünüm biter tastamam...